

Makoto Fujimura

ARTA ESTE...

O CĂLĂTORIE SPRE LUMINĂ

traducere din limba engleză de
MIHAI MOROIU

CUPRINS

1. PRAGURI	7
Luciditate	10
Știință și cercetare	14
Cuiburi pentru restabilirea păcii	15
Căi noi.....	19
O căutare spirituală	23
Po-căire.....	26
Mediul creației.....	32
Dezvăluie ceea ce este ascuns	36
2. CAMERA DE ASCULTARE	37
Văzând prin ochi.....	41
Slow	43
Exil	44
Definirea propriului succes	49
3. SEN NO RIKYŪ.....	57
Ospitalitate.....	57
Servire.....	58
Sacrificiu	62
Sfărâmare	65
Contemplând	70

Îngrijirea naturii	72
Yobi-tsugi	76
4. ARTA CA JOC	81
La plivit	85
Prismatic.....	93
Coacăz	95
Roua dimineții.....	98
5. SLOW ART	100
O navigare interculturală.....	100
Repaus	101
Mergând pe apă	105
Cum a luat naștere nihonga	110
Îngrijirea de cultură	113
6. MINERALE FIN PULVERIZATE	115
Gravitație și har.....	116
Miracol.....	120
Cenușa din Ground Zero.....	124
Pictura durerii	127
Mister	130
7. O FELIE DE EXPRESIE	133
8. MONOLOGURI (SOLILOCVII).....	137
Cochilii pentru gofun	139
Un ecosistem.....	140
Umanism provocator	147
Pictând cu cenușă	149
9. INTERDEPENDENȚA CULORILOR	154
Abundență	160
O călătorie în întuneric.....	162

10. SCARA LUI IACOB.....	163
Descoperiri miraculoase	169
11. O MĂREAȚĂ NĂZUINȚĂ.....	171
O evanghelie spontană.....	171
Cântec	175
Koi.....	178
Un drum spre casă în lumină.....	184
DEFINIȚII	185
ÎN SPATELE VĂLULUI.....	187
Secțiunea 1: „Invertirea” mea întru Isus.....	187
Secțiunea a 2-a. Arta înseamnă creație spre nou	190
Secțiunea a 3-a. Sosul Tabasco și teoria culorilor	195
Mulțumiri.....	198
Indice	199

← „Veronică”, pigmenți minerali și acuarelă pe hârtie.
Copyright 2024, Makoto Fujimura.

1

PRAGURI

„De vrei să vezi un Univers în al nisipului grăunte
Și-ntr-o floare sălbatică un Paradis
Cuprinde Infinitul în a palmei punte
Și Veșnicia într-un ceas precis“

WILLIAM BLAKE, *Augurii inocenței*, 1803

Atelierul meu, un fost grajd de cai transformat, mă așteaptă mereu cât timp eu mă plimb pe sub un șir de arțari Armstrong zvelți, pe o potecă pietruită, ocolind domol straturile de iriși și bujori.

O căsuță de albine-zidar atârână de un stâlp vechi de lângă ușa grajdului. Tuburile mici de bambus, stivuite în locașul lor de lemn, se astupă cu glod peste iarnă, oferind albinelor solitare un cămin numai al lor, ca un „hotel capsulă“. Ele sunt cele dintâi albine care ies afară când se termină cu frigul, scoțând la iveală mai întâi și agitând fundulețul lor întunecat și pufos, înfruntând răcoarea din aerul dimineții. Vara, monardele sălbatice, sădite voit în spatele bujorilor pentru a crea un contrast între ceața

„Albină-zidar“, acuarelă și cerneală sumi pe hârtie.
Copyright © 2024 Makoto Fujimura.

lor violetă și hambarul roșu, invită albinele-zidar, albinele de miere și bondarii dolofani care dau târcoale în căutare de frumusețe. Cununile de *coreopsis*¹, cu florile lor vermillion și aurii, dansează sub înaltele monarde sălbatice în adierea vântului capricios. Într-o dimineață strălucitoare de mai vor sosi și rândunicile de copac după o călătorie de aproape cinci mii de kilometri, din sudul Mexicului, în frumoasele lor nuanțe de verde-închis iridescent — cald, ca malahitul meu — arcuindu-se pe cerul de azur, pentru ca apoi să treacă ușor, cu un foșnet, pe deasupra ierbii netăiate, atingându-i vârfurile cu o plutire.

¹ Plantă din familia margaretei (n. tr.).

Solidago, 2024, pigmenți minerali și aur pe hârtie.
Copyright © 2024 Makoto Fujimura.

LUCIDITATE

„Ce este arta?” În volumul de față, pun firesc această întrebare folosind repere subtile pe tot parcursul călătoriei noastre spre lumină. În loc să dau definiții ordonate, prefer să pun întrebări generative. Cartea se intitulează „Arta este”, iar această declarație sugerează nu atât o întrebare, cât o revelație despre cum „Arta există” în picturile mele. Arta există aici, în atelierul meu, sub forma unor întrebări deschise asupra cărora trebuie să reflectăm. Arta înseamnă căutarea a ceea ce „este Viața”. Arta revelează atât viața, cât și moartea, spre speranțe generative și scopuri distructive.

Arta înseamnă luciditate. Arta ia cunoștință de lumea noastră, plină de miracole și de dureri. Arta este o expresie dincolo de „autoexpresie”, o cale spre dezvăluirea frumuseții în complexitatea ei, în misterele adânci și chiar și în bezna necunoașterii. Arta prinsă în capcana hedonismului sau narcisismului nu are cum să dăinuie, dar, și mai rău, poate deveni un involuntar (sau voluntar) agent distructiv. Desigur, arta poate surprinde și un suflet întunecat și poate revela și taina lui. Arta poate fi, în același timp, atât mirosul morții din pământ, cât și parfumul pătrunzător al narcisei de primăvară. Însă piatra de încercare a artiștilor constă în luciditatea fiecăruia în timpul complexului proces de creativitate, unde, doar după izgonirea egoului, ar putea deveni sincer și deplin prezent în lume. Însă orice artist trebuie să se țină departe de lucrarea sinistră a întunericului, ce se țese adesea din suferința inimii. Într-o lume în care am adus dezbinarea, nimicirea, moartea și schisma războiului cultural, arta este martoră la ceea ce ochii știu deja — lumina prismatică invadează, alungă ideile preconcepute și ne deschide cu blândețe inima, ca ea să poată vedea cum harul pătrunde întregul univers.

Artistul are o privire panoramică, așa ca printr-o lentilă mai largă. În același timp însă, artiștii percep și „detaliile

Makoto Fujimura în atelier. Credit foto: Alyson LeCroy.

minuțioase“ ale lumilor lor, numite așa de William Blake, și fiecare detaliu, de la albinele-zidar la *coreopsis*, poate deveni un punct de intrare generativ în lumea largă.¹ Harul (*charis* în greacă, după cum scria Sfântul Pavel) pătrunde prin simțurile noastre: este ceva ce nu avem cum desluși, ceva ce nu se poate tranzacționa, prin urmare se lasă ușor denaturat și apoi pus pe piață; în cele din urmă, arta este un dar, la fel cum și harul este un dar.

Când merg spre atelier, mă întâmpină florile de *amsonia*, stelele-albastre. Primăvara sunt albe-azurii și seamănă cu stelele, întinzându-și cozile lor delicate, iar razele răsăritului de soare se oglindesc în roua dimineții, mângâind cu blândețe tufele înfoiate ca un penaj. Pătruns de armonia detaliilor lor, încep să schițez în minte o vastă pânză orizontală, cu *sunago* de aur împrăștiat peste albastru-întunecat de azurit. Sunago (ad litteram „copiii nisipului“) face parte din tehnica japoneză *nihonga* și se referă la fragmentarea foarte fină a foiței de aur cu ajutorul unei grile. Tocmai când îmi imaginez cum pulberea de aur sunago se va depune în cascadă în crăpăturile hârtiei încrețite, observ cum cimbrul se insinuează prin fisurile dintre pietre, gata să se lase călcat în picioare, pentru ca apoi să crească mai bine, cu mustățile lui care se ițesc din piatră. Prin urmare, intruziunea mea blândă este binevenită, pe măsură ce aroma lui discretă, sugerând puterea de a merge mai departe, mă pregătește să pictez. Lujerii de veronică își etalează nuanțele de violet, stropi de încântare până și în bruma timpurie a începutului de zi. Simt atracția luminii palide a intuiției și a delectării care mă așteaptă în atelier și, până să intru, în mintea mea am pictat deja nenumărate

¹ William Blake, *Jerusalem*, ed. E.R.D. Maclagan și A.G.B. Russell (London: A.H. Bullen, 1904), plate 55, line 51.

Lux Aeterna (detaliu), 2021, pigmenți minerali, aur și gips pe pânză.
Copyright © 2021 Makoto Fujimura. Credit foto: Hazel Thompson, 2024.

tablouri. În tradiția japoneză, natura *devine* cultură, iar arta japoneză este profund legată de natură: plurivalența și splendoarea tărâmurilor naturale sunt rafinate și omagiate prin artă.

Mă gândesc la Sen no Rikyū, marele maestru din Japonia secolului al XVI-lea, creatorul ceremoniei japoneze a ceaiului (*sado* sau *chanoyu*) ca practică a lucidității, un ritual al rezistenței pacificatoare în fața puterilor dictatoriale din vremea războaielor feudale. Rikyū era cât se poate de iscusit în comunicarea fără cuvinte, prin gesturi subtile, dar complexe, atente, dar simple, ca atunci când așezi o frunză de arțar căzută, răsfățată în roua dimineții, pe o piatră îmbrăcată în mușchi, pentru a sugera o cale spre armonie și chiar și o anume căință, schițând un model pentru făcătorii de pace la vremuri de violență. Rikyū este un exemplu esențial despre cum se poate insufla *charis* într-o lume dezbinată și plină de conflicte.